

VAŽNOST GOVORA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Unatoč brzom napretku tehnologije govor je i danas ostao osnovno i nezamjenjivo sredstvo komunikacije među ljudima. Od svih živih bića ta sposobnost dana je samo čovjeku. O komunikacijskim vještinama ovisi i kvaliteta života kako odraslog čovjeka tako i djeteta. Jezik i govor prožimaju sve aspekte našeg života: interakcije sa drugim osobama, mogućnost izražavanja vlastitih misli i osjećaja, kao i razumijevanje drugih. Bez dobrog govora nema ni učenja ili je ono otežano, (kako savladavanje procesa čitanja i pisanja, tako i usvajanja znanja vještina i navika).

Dob najintenzivnijeg govorno jezičnog razvoja je period do 6. god života. Sva djeca cijelog svijeta prolaze iste faze u razvoju govora. Ipak zapažamo individualne razlike među djecom unutar razvojnih faza a one su uvjetovane jezičnim iskustvom djeteta, genetskom osnovom ili temperamentom djeteta. Kvaliteta govorenja značajno je ovisna o okruženju u kojem dijete živi te poticajima kojima je dijete svakodnevno izloženo. Da bi djeca razvijala jezične sposobnosti trebaju biti izložena jeziku i koristiti ga. Djeca ga koriste u svojoj osnovnoj aktivnosti kroz koju uče i spoznaju svijet oko sebe a to je igra. U predškolskom periodu jezik je izvor užitaka govorenja. Djeca vole različite igre sa novo otkrivenim riječima, verbalnim izričajima i mnogobrojnim jezičnim kombinacijama kroz koje oni zadovoljavaju svoje potrebe, izražavaju svoje misli i osjećaje, razumiju osjećaje i želje drugih, kroz koje uče i spoznaju vanjski svijet.

Jezik i govor razvijaju se u okviru socijalne komunikacije, a ona se gradi puno prije nego što dijete progovori, tako i odstupanja u govorno jezičnom razvoju mogu nastati znatno ranije od pojave prve riječi. Roditelji i djetetova okolina uglavnom prate njegove reakcije na govor okoline, ali se više usmjeravaju na količinu govora, pojavu prve riječi, izgovor glasova i rečenicu. Dobra socijalna komunikacija ostvaruje se ako je dijete motivirano i ima želju za interakcijom i ako razumije znakove sredine u kojoj odrasta i koja ga oblikuje.

Poznavanje i pravodobno otkrivanje indikatora poremećaja omogućuje i ranu intervenciju, kojom se otklanjaju ili ublažavaju kasnije teškoće, (gubitak samopouzdanja, povlačenje u sebe, nesigurnost, izbjegavanje društva vršnjaka zbog ruganja, problemi u učenju). Govorne teškoće reflektiraju se na sva područja djetetova života i mogu biti veće što je dijete starije. U dječjim vrtićima postoje timovi stručnjaka koji sustavnim praćenjem razvoja govora uočavaju nepravilnosti u verbalno jezičnom razvoju. Ranim otkrivanjem, pravodobnim reagiranjem i razlikovanjem različitih razvojnih linija djetetu dajemo mogućnosti da sudjelovanje u mnogobrojnim komunikacijskim situacijama, koja ga vesele i ohrabruju.

Važno je što bolje procijeniti misaone sposobnosti djeteta (percepcija, viši misaoni procesi i simbolička funkcija), jezične sposobnosti (razumijevanje govora, koliko govori i kako govori) i sociokognitivne sposobnosti (združena pažnja). Kod procjene stupnja govorno jezičnog razvoja djeteta važne informacije daju odgojitelji i stručno razvojna služba, roditelji u individualnim razgovorima ili na intervjuima za novoupišanu djecu. Ako je potrebna intervencija logoped planira mjesto njezine realizacije (obitelj, vrtić, ind. logopedski rad), organizaciju intervencije i uključivanje roditelja, odgojitelja ili drugih stručnjaka u proces, koje tehnike primijeniti u radu sa djetetom i njegovom okolinom u kojoj se odvija socijalna komunikacija. Rezultati dugogodišnjeg praćenja govorno jezičnog statusa djece vrtićke dobi ukazuju na konstantan porast poteškoća u ovom području razvoja djeteta.

Najčešći poremećaji jezično govorne komunikacije u predškolskom periodu

Poremećaji izgovora obuhvaćaju takva odstupanja u govoru u kojima dijete, zbog različitih razloga, ne može pravilno izgovoriti neke glasove, međusobno ih zamjenjuje, ili sasvim izostavlja, nepravilno izgovara slogove ili cijele riječi, dok mu je fond riječi dovoljno bogat, a i sam govor je gramatički pravilan.

Poremećaji tečnosti, tempa i ritma govora koji se iskazuju u nevoljnim grčevima mišića govornih organa, što izaziva višekratno ponavljanje ili napeto izgovaranje slogova i glasova, prisilne stanke između i usred riječi, iznenadni prekid govora i različite kombinacije tih simptoma.

Poremećaji glasa narušavaju govornu intonaciju i emocionalnu obojenost, tj. govornu zvučnost. Često se javljaju zbog preglasnog govora ili pjevanja kao i naprezanjem glasnica pri vikanju.

Jezične teškoće - dijete kasnije progovara, koristi kraće i jednostavnije rečenice, upotrebljava izraze koji su agramatični, redoslijed riječi je neuobičajen, dječji govor je teže razumljiv okolini a dijete ima poteškoća u razumijevanju pitanja i naloga koji mu se upućuju.

KAKO MOŽETE POTICATI GOVORNO JEZIČNI RAZVOJ

Govorite pravilno – budite dobar govorni model

Imenujte predmete u dječjoj okolini, razgovarajte o aktivnostima koje činite sa djetetom

Slušajte što vam dijete govori, ostavite mu dovoljno vremena kako bi vam moglo odgovoriti (tako učite dijete da pažljivo sluša svoje sugovornike)

Provjeravajte razumije li dijete što mu se govori, ako je potrebno pojednostavnite govor

Budite aktivan sudionik u razgovorima koje dijete želi voditi, slijedite njegov interes, postavljajte otvorena pitanja (pričaj mi o tome)

Pomažite djetetu da prati dvije do tri upute (idi u hodnik i donesi svoje papuče)

Igrajte se sa djetetom na način da koristite brojalice, igre rime i pjesmice, (na taj način ukazujete na ritam i model govora)

Čitajte djetetu od najranije dobi, neka dijete bude uključeno tako da gleda tekst, fotografije, da lista slikovnice, da postavlja pitanja, ili da izmišlja i mijenja završetke. (dijete tako uči razliku između slika i riječi, dobiva znanja o pisanom tekstu, spoznaje da iz pisma proizlazi poruka, obogaćuje isvoj govorni izraz)

Omogućite djetetu što više kretanja, uključite ga u sportske aktivnosti, boravite u prirodi (motorika je vrlo važna za govor, govor je pokret)

Ne ljutite se ako dijete nešto ne može i ne omalovažavajte ga zbog toga, hvalite ga za ono što može i potičite ga na komunikaciju

Ako vas nešto brine u govorno jezičnom razvoju vašeg djeteta potražite stručnu pomoć